

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt onsdag den 29. juni 2022

Sag BS-9326/2022-HJR

Direktoratet for Kriminalforsorgen
(advokat Paw Fruerlund)

mod

D
(advokat Henrik Stagetorn, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Retten i Glostrup den 21. maj 2021 (BS-28744/2020-GLO) og af Østre Landsrets 4. afdeling den 23. december 2021 (BS-20193/2021-OLR).

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Jens Peter Christensen, Hanne Schmidt, Kristian Korfits Nielsen og Ole Hasselgaard.

Påstande

Kærende, Direktoratet for Kriminalforsorgen, har principalt påstået stadfæstelse af byrettens kendelse, hvorved direktoratets afgørelse af 19. juni 2020 om afslag på prøveløsladelse blev opretholdt, subsidiært hjemvisning med henblik på fastsættelse af vilkår for prøveløsladelse.

Indkærede, D, har påstået stadfæstelse af landsrettens kendelse, hvorved sagen blev hjemvist til direktoratet med henblik på fastsættelse af vilkår for prøveløsladelse.

Supplerende sagsfremstilling

For Højesteret er fremlagt en udtalelse af 6. december 2021 fra Herstedvester Fængsel. Af udtalelsen fremgår bl.a.:

"Konference D (...)

Formål: vurdering af aktuelle kliniske tilstand samt muligheden for at anbefale uledsaget udgang på nuværende tidspunkt.

...

Konklusion.

Der er tale om en 66 årig mand, som tilbage i 1986 er idømt en livstidsdom for blandt andet manddrab. Han var forinden tidligere straffet, og han var løsladt 3 måneder forinden idømte kriminalitet.

...

Han udvikler omkring 15 års alderen et misbrug af alkohol samt andre stoffer, og han har særligt haft et misbrug af LSD. Han har under afsøningen løbende været misbrugende af særligt cannabis, men han for omkring 3½ år siden ophørt hermed, hvilket har medført en stabilisering af tilstanden i form af et stabilt stemningsleje uden affektudbrud.

Det ses ud fra de foreliggende sagsakter, at han siden ungdommen er beskrevet med symptomer forenelige med egentlig sindslidelse. Han har dog sideløbende haft en misbrugsproblematik, som har gjort at det ikke kunne afvises, at de sindssygelige symptomer var udløst af misbrug. Desuden er han beskrevet med antisociale og dyssociale personlighedstræk. Dette tiltrods for flere indlæggelser i psykiatrisk regi. Der er ikke reelt forsøgt antipsykotisk behandling. Han har løbende været afvisende overfor samtaler af diagnostisk karakter, men han har gerne indvilget i samtaler med psykolog og psykiater, hvor han har styret samtalerens indhold.

Tilstanden findes over de seneste 3½ til 4 år stabiliseret betydelig i forbindelse med, at D har været afholdene fra misbrug. Han har siden maj måned 2021 været samarbejdende i forhold til et regelmæssigt samtaleforløb med psykiater, ligesom han har samarbejdet omkring en fornyet psykotisk testning. Han vurderes fortsat med særegne ideer af egentlig psykotisk dybde. Han accepterer at hans tanker vurderes af psykotisk dybde, men han er afvisende omkring at skulle lide af en psykiatrisk lidelse og et behandlingsbehov.

Ved HCR 20 risikovurdering i forhold til risiko for fornyet alvorlig vold, findes en lang række historiske variable, men også aktuelle variable som peger på en fortsat risiko for recidiv til vold og kriminalitet. Risikoen vurderes særlig at være til stede, hvis D genoptager misbrug, hvilket med stor sandsynlighed vil medføre en forværring af psykisk

tilstand. Det er vanskeligt at vurdere, hvad risikoen for recidiv til misbrug vil være set i lyset af, at han ikke vil samarbejde omkring misbrugsbehandling eller andre behandlingsmæssige tiltag.

D har afsonet i 36 år med få frihedsgoder, han har gået ledsaget udgang siden 2011, hvor alle udgange beskrives at være gået godt.

Samlet vurderes det, at D er lidende af en kronisk psykotisk lidelse, hvorfor det findes relevant at stille mod en overflytning til psykiatrisk afdeling mhp. evt. vurdering i forhold til behandlingsmæssige tiltag samt tiltag i forhold til den videre udslusning efter langvarig afsoningsforløb med få frihedsgrader. I psykiatrisk regi vil man i højere grad kunne tilrettelægge et relevant udslusningsforløb for en D."

Anbringender

Direktoratet for Kriminalforsorgen har supplerende anført bl.a., at D ikke har opfyldt forudsætningerne for, at direktoratet kan vurdere hans farlighed. Det skyldes navnlig, at han ikke har villet samarbejde om udarbejdelsen af en psykiatrisk speciallægeerklæring med henblik på forelæggelse for Retslægerådet, jf. løsladelsesbekendtgørelsens § 7, stk. 1 og 2. Hvis der skete prøveløsladelse, ville det indebære, at en ikke samarbejdsvillig indsat kan opnå at blive prøveløsladt ved at nægte at samarbejde i en situation, hvor det er muligt, at en forelæggelse for Retslægerådet ville have medført afslag på prøveløsladelse.

Prøveløsladelse af en livstidsdømt forudsætter efter fast praksis desuden, at den indsatte har gennemført et længerevarende udslusningsforløb, der kan omfatte uledsagede udgange, overførsel til åbent fængsel mv. D har ikke gennemført et sædvanligt udslusningsforløb, hvilket ligeledes skyldes hans egne forhold, herunder hans manglende medvirken til at gennemføre en psykiatrisk speciallægeundersøgelse og til at samarbejde om handleplaner for ham.

Hertil kommer, at han har begået straffelovsovertrædelser og disciplinære overtrædelser under meget restriktive afsoningsbetingelser. Det skaber en formodning for, at han vil udgøre en fare for andre, hvis han opnår væsentligt større frihedsgoder. Hvis han genoptager sit hashmisbrug, vil der være en særlig risiko for ny personfarlig kriminalitet efter en eventuel prøveløsladelse.

D har supplerende anført bl.a., at det skal tillægges væsentlig betydning, at han har været frihedsberøvet i mere end 35 år, og at hans straffelovsovertrædelser og disciplinære forseelser under afsoningen har været af bagatelagtig karakter. Hans personlige forhold må anses for stabile, idet han i de senere år hverken har været indlagt på psykiatrisk afdeling eller har haft et hashmisbrug.

Det er ikke en ufravigelig betingelse for prøveløsladelse, at der er indhentet en udtalelse fra Retslægerådet, og at der er gennemført et udslusningsforløb.

Ved vurderingen af, hvorvidt der kan lægges vægt på det manglende udslusningsforløb, må det også indgå, at de ledsagede udgange er forløbet uden problemer i næsten 10 år. Det beror på kriminalforsorgens forhold, at der ikke er gennemført et udslusningsforløb og udarbejdet handleplaner for ham.

Højesterets begrundelse og resultat

Efter straffelovens § 41, stk. 2, er det en betingelse for at prøveløslade en person, som udstår straf af fængsel på livstid, at den dømtes forhold ikke gør løsladelse utilrådelig.

Sagen angår, om det efter Ds forhold var utilrådeligt at prøveløslade ham, da Direktoratet for Kriminalforsorgen traf afgørelse om at afslå prøveløsladelse den 19. juni 2020.

D, som er født i 1955, blev i 1986 idømt fængsel på livstid for drab og anden særdeles alvorlig personfarlig kriminalitet. Han blev varetægtsfængslet i oktober 1985 og havde på tidspunktet for direktoratets afgørelse afsonet i næsten 35 år.

Det fremgår af sagen bl.a., at han var indlagt på Nordvang i 2014, hvor det blev vurderet, at han ikke var sindssyg. Ved en indlæggelse på Sct. Hans Hospital i 2016 blev det vurderet, at han havde egentlige sindssygelige symptomer i form af storhedsvrangforestillinger, privat logik og forstyrrelser i affektforvaltning. Af sagen fremgår også, at han forud for direktoratets afgørelse ikke havde gennemført et udslusningsforløb og kun havde haft ledsagede udgange.

I forarbejderne til straffelovens § 41, stk. 2, er det forudsat, at der i almindelighed sker høring af Retslægerådet, inden der træffes afgørelse i sager om prøveløsladelse af livstidsdømte (Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, lovforslag nr. L 146, side 3826 og 3831 f.). Det er fastsat i § 7 i bekendtgørelse nr. 855 af 28. juni 2017 om løsladelse af dømte, som udstår straf af fængsel, at der forud for afgørelse om prøveløsladelse af livstidsdømte skal indhentes en udtalelse fra Retslægerådet, og at der til brug for forelæggelsen for rådet skal tilvejebringes en psykiatrisk speciallægeerklæring om den indsatte.

D ville forud for direktoratets afgørelse ikke samarbejde om at gennemføre en psykiatrisk undersøgelse. Det var derfor ikke muligt at udarbejde en psykiatrisk speciallægeerklæring med henblik på, at der i overensstemmelse med lovforarbejdernes udgangspunkt og løsladelsesbekendtgørelsens § 7 kunne indhentes en udtalelse fra Retslægerådet til brug for vurderingen af spørgsmålet om hans farlighed.

På den baggrund finder Højesteret ligesom byretten, at det på tidspunktet for direktoratets afgørelse af 19. juni 2020 var utilrådeligt at prøveløslade D.

Det bemærkes i øvrigt, at det i Herstedvester Fængsels udtalelse af 6. december 2021 er anført, at D vurderes at have en kronisk psykotisk lidelse, og at det derfor er relevant at stille mod overflytning til en psykiatrisk afdeling med henblik på en eventuel vurdering af behandlingsmæssige tiltag og tiltag, der angår videre udslusning efter et langvarigt afsoningsforløb med få frihedsgrader. Højesteret finder, at denne udtalelse understøtter, at det var utilrådeligt at prøveløslade ham på tidspunktet for direktoratets afgørelse.

Højesteret stadfæster herefter byrettens kendelse om at opretholde direktoratets afslag på prøveløsladelse.

THI BESTEMMES:

Byrettens kendelse stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.